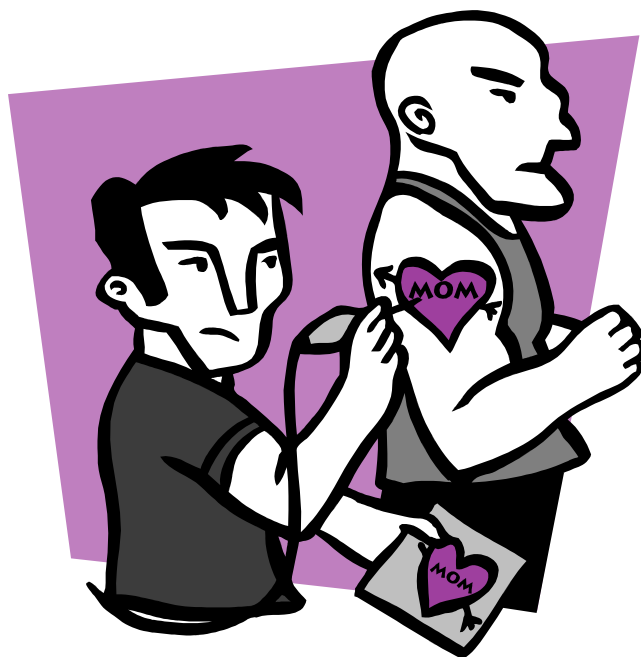

Tillsynsprojekt Piercing och Tatuering 2012

Rapport nr: 2

En rapport från Miljökontoret, Örebro kommun

Rapport nr 2

Kontaktuppgifter

Miljökontoret, Örebro kommun

Jessica Nilsson

019-21 14 16

Box 33200, 701 35 Örebro

miljokontoret@orebro.se

www.orebro.se

Beslutad av Miljönämnden, den 19 september 2012

Diarienummer 2012-6

Innehållsförteckning

Sammanfattning	4
Bakgrund	5
Genomförande.....	5
Resultat.....	6
Allmänt	6
Egenkontroll	6
Lokalen	6
Ventilation	7
Hygienrutiner.....	7
Smittrening	8
Städning.....	9
Avfall.....	9
Slutsats	10

Sammanfattning

Socialstyrelsen drev ett nationellt tillsynsprojekt om piercing och tatuering under 2011-2012. Projektet syftade till att Miljökontoren runt om i landet skulle få ökad kunskap och kompetens om hygien och rengöring hos piercing- och tatueringss verksamheter. Miljökontoret valde att delta i det nationella tillsynsprojektet. Dock gjordes ingen begränsning i projektet utan hela verksamheterna inspekterades. Miljökontoret inspekterade under 2012 samtliga kända piercing- och tatueringss verksamheter i kommunen. Projektet omfattade totalt 10 verksamheter. Målet med tillsynen var att kontrollera att samtliga verksamheter bedrivs på ett sätt så att risk för att olägenhet för människors hälsa inte uppkommer. I projektet har även Miljökontoret gjort en insats till att försöka hitta så kallade hemmatatuerare, dvs. oanmälda tatueringss verksamhetsutövare som bedriver verksamhet t ex. i hemmet.

Senaste besöken på denna typ av verksamheter genomfördes under 2009.

Hygienlokaler är enligt 38 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd anmälningsskyldiga. Miljönämnden har tillsynsansvar över dessa verksamheter. Bland dessa anmälningsskyldiga hygienlokaler ingår bland annat lokaler för piercing och tatuering.

Resultatet av projektet visar att samtliga verksamheter fick någon form av anmärkning. Åtta av verksamheterna fick anmärkningar som krävt någon uppföljning. Krav på åtgärder ställdes i inspektionsprotokollen.

Nio av verksamheterna saknade helt eller delvis ett skriftligt egenkontrollprogram.

I övrigt var det mindre brister i verksamheterna. Vissa verksamheter saknade uppgifter om luftflöde eller utförd OVK (Obligatorisk ventilationskontroll).

Vid inspektionerna informerades samtliga verksamheter att som komplement till funktionskontroll av autoklaven bör en validering ske på plats. Därefter bör en årlig processkontroll genomföras.

Samtliga verksamheter informerades om att till alla försteriliserade produkter verksamheten beställer ska även ett DOC-dokument beställas. Ett DOC (declaration of conformity)-dokument visar att produkterna är sterila. Det är då viktigt att BATCH-nummerna stämmer överrens mellan dokumentet och produkterna.

Bakgrund

I Örebro kommun finns ett stort antal lokaler för hygienisk behandling, sk. hygienlokaler. Enligt 38 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd punkt 3 omfattas vissa typer av hygienlokaler av anmälningsplikt. Anmälningsplikten gäller bl a för de verksamheter som yrkesmässigt erbjuder allmänheten hygienisk behandling där skärande eller stickande verktyg används, som kan innebära risk för blodsmitta. Exempel på sådana verksamheter är akupunktur, fotvård, tatuering och piercing. Enligt förordningen (1998:900) om tillsyn enligt miljöbalken har Miljönämnden tillsynsansvar över dessa verksamheter.

I detta tillsynsprojekt har Miljökontoret valt att besöka samtliga kända piercing- och tatueringerverksamheter i kommunen.

Syftet med projektet var att bedriva tillsyn över piercing- och tatueringerverksamheter i kommunen och verka för att verksamheterna drivs så att risk för att olägenhet för människors hälsa ej uppkommer. Särskilt viktigt är den hygieniska standarden, rengöringen av instrumenten, hanteringen av avfall och att ett skriftligt egenkontrollprogram finns och efterlevs. Lokalen ska vara särskilt inrättad för sitt ändamål, ha en tillfredsställande ventilation, städas regelbundet och i övrigt skötas och underhållas på lämpligt sätt. I tillsynen ingår information om bl. a miljölagstiftningen i allmänhet, med betoning på verksamhetsutövares egenkontroll och hantering av stickande och skärande avfall. Målet är att samtliga verksamheter ska ha en hälsosam miljö utan risk för att olägenhet för kunderna kan uppkomma.

Genomförande

Projektet inleddes med en genomgång av Miljökontorets ärendehanteringssystem, Ecos, för de anmälda verksamheterna. Vidare gjordes sökningar på Gula Sidorna samt andra hemsidor och communitys för att hitta de verksamheter som berörs av projektet men som Miljökontoret inte sedan tidigare hade kännedom om. Ett utskicksbrev med information om tillsynsprojektet skickades till samtliga verksamheter.

Ett introduktionsmöte med berörda handläggare hölls, bland annat med genomgång av den checklista som användes under projektet.

Tillsynsbesöken genomfördes av miljö- och hälsoskyddsinspektörerna Jessica Nilsson och Maja Sellin.

Totalt i Örebro kommun finns det 12 verksamheter som bedriver piercing eller tatuering. Två av dessa 12 är nyanmälningar och därför är de inte med i projektet. Av de verksamheter som ingår i projektet är en endast för piercing, fem verksamheter utför bara tatuering, två har både piercing och tatuering samt två med kosmetisk tatuering.

Efter tillsynsbesöken skickades inspektionsprotokoll ut till verksamhetsutövarna där de brister som upptäckts påpekades.

För besöken och övrig handläggning har en timavgift på 750 kr/tim tagits ut.

Resultat

Allmänt

Samtliga verksamheter fick vid besöket någon form av anmärkning. I två av verksamheterna var det endast små brister som inte krävde någon uppföljning.

Samtliga brister meddelades i inspektionsprotokollen.

De flesta brister har åtgärdats men ett fåtal har några åtgärder kvar som ska följas upp. Uppföljningen ligger dock utanför projektet.

Egenkontroll

Nio av de tio verksamheterna fick påpekande gällande deras egenkontrollprogram. Två verksamheter saknade ett skriftligt egenkontrollprogram. Resterande sju verksamheter behövde uppdatera egenkontrollprogrammet med vissa rutiner.

Alla som arbetar med hygienisk behandling ska veta vilka effekter verksamheten kan ha på kunderna och miljön. Enligt Miljöbalken ska varje verksamhetsutövare bedriva egenkontroll. Att arbeta med egenkontroll innebär en kvalitetssäkring gentemot både kunder och Miljönämnden, som är tillsynsmyndighet.

Lokalen

För att kunna upprätthålla en god handhygien behöver det finnas handtvättställ i nära anslutning till behandlingsrummet.

Samtliga lokaler är inrättade för sin verksamhet med ytskikt på väggar och golv som är lätta att rengöra.

Ventilation

Verksamheter som utför piercing och tatuering ska ha en tillfredsställande ventilation som ventilerar bort föroreningar, fukt, kemiska ämnen och smittämnen. En dåligt fungerande ventilation ökar infektionsrisken samt ger minskat välbefinnande. Verksamhetsutövaren kan visa på tillfredsställande ventilation genom att mäta luftflödet i lokalen. Luftflödet i verksamheter som dessa ska vara minst 7 l/s och person som kan vistas i lokalen samtidigt. Det är också viktigt att OVK (Obligatorisk Ventilationskontroll) är utförd för ventilationen. Det är fastighetsägaren som är skyldig att utföra OVK men verksamheten ska ha kännedom om när det är gjort, gärna ett anslag uppsatt i verksamheten alternativt om de har tillgång till ett trapphus i samma fastighet där anslag sitter.

Hygienrutiner

Majoriteten av verksamhetsutövarna använder rena arbetskläder eller skyddsförkläde av engångstyp. De två verksamheter som inte använde sig av arbetskläder eller engångsförkläde fick krav på sig. Att börja använda engångsförkläde accepterades utan problem av verksamhetsutövarna varför uppföljning av detta ej bedömdes som nödvändig.

Den hud som penetreras skall alltid desinficeras innan behandling. Risken är annars stor att bakterier på huden förs in djupare i hudlagret och där orsakar infektioner. Samtliga verksamheter hade goda kunskaper om detta och använde sig av någon form av desinficeringsmetod innan behandling.

När det gäller handhygien vid behandling är det viktigt att verksamhetsutövaren tvättar händerna med flytande tvål och vatten, spritar händerna och låter dem lufttorka. Efter att plasthandskarna (av engångsbruk) har satts på ska händerna spritas igen. Samtliga verksamheter har handsprit och plasthandskar tillgängligt vid varje behandlingsplats. Två verksamheter saknade tvättställ för handtvätt i nära anslutning till behandlingsrummen, dessa fick krav på sig att utreda möjligheten till installation av tvättställ.

Smycken på händer och underarmar såsom ringar, klockor, nagellack etc. är ur hygiensynpunkt inte lämpligt att ha på sig. Samtliga verksamheter hade goda kunskaper om detta och inga smycken förekom.

För tatueringerverksamheter är det viktigt att tatueringsfärger är märkta med sista utgångsdatum samt med innehållsförteckning. Detta för att inte riskera att gammal färg eller färg med icke tillåtna ämnen används. En verksamhet hade bristande datummärkning och innehållsförteckning och krav på åtgärder har ställts.

Generellt bedömdes verksamheterna ha goda rutiner för hygien.

Smittrening

Smittreningen för de instrument som används inom verksamheterna bör ske i tre steg:

Mekanisk rengöring- Görs med hjälp av tex. borstning med varmt vatten och lämplig rengöringsmedel. Smuts, fett, hud- och blodrester kan avsevärt minska effekten av de efterföljande smittreningstegen.

Desinficering- med hjälp av värme eller kemiska medel avdödas de flesta sjukdomsframkallande mikroorganismerna.

Sterilisering- ger en så gott som fullständig avdödning av alla levande mikroorganismer, sporer inräknade. Sterilisering är alltså den säkraste metoden, oberoende av vilket smittämne man vill oskadliggöra. Sterilisering vid piercing- tatueringssamheter ska ske i autoklav. I en obruten sterilpåse, som steriliseras i autoklav, håller sig innehållet sterilt till dess man öppnar den. Används ej innehållet i den obrutna sterilpåsen inom några månader måste det dock steriliseras om. Antingen kan man förflytta föremålen med tvättade, spritade och beklädda händer eller med rengjord och desinficerad pincett el dyl. Föremål som penetrerar hud eller slemhinnor måste steriliseras i sterilpåse i autoklav, alternativt kan engångsmaterial användas.

Funktionskontroll skall göras på autoklaven genom sporprov minst en gång per år. Om autoklaven fungerar skall alla sporer ha avdödats. Detta ger en indikation om att autoklaven fungerar. I denna typ av verksamheter där risken för infektioner är relativt stor rekommenderas att sporprov görs med tätare intervall samt att verksamheterna använder sig av någon form av indikator på att steriliseringsprocessen fungerat, t ex. TCT-stickor eller sterilpåsar med steriliseringsindikator.

Vid besöken har konstaterats att några av verksamheterna inte gör regelbunden funktionskontroll och några saknade manualer. En verksamhet hade bristande datummärkning av sterilpåsar.

I en lokal för tatuering eller piercing ska rengöring, desinfektion och ev. sterilisering av instrument ske i separat utrymme. Samtliga verksamheter har smittreningstrymmet separerat från övriga verksamheten.

Nytt för i år är att verksamheterna har informerats om att autoklaven bör valideras när det ställts på plats samt att det varje år ska utföras en processkontroll av autoklaven. En validering ska utföras av en dentaltekniker. Vid valideringen programmeras autoklaven för användning av det gods som är tänkt. Ingen av verksamheterna hade kunskap om detta därför har verksamheterna informerats om detta.

När det gäller sterila engångsartiklar ska verksamheten vid nybeställning begära ett DOC-dokument, vilket är ett dokument som visar att det sterila godset som beställs verkligen är sterilt. Detta dokument måste krävas in varje gång, det är viktigt att BATCH-nummerna på dokumenten stämmer överrens med numret på deras beställda produkter.

Tre av verksamheterna använder sig inte av några instrument som måste vara sterila av flergång typ. Dessa verksamheter har därför ingen autoklav och inget krav finns heller på detta.

Städning

En bra hygien i lokalen är en förutsättning för begränsning av smittrisker. Lokalen och inredningen ska vara lätta att rengöra och utslagsvask och städutrymme bör finnas. Städning ska göras regelbundet och rutin för detta finnas.

Städrutinerna i samtliga verksamheter var generellt bra.

Tre verksamheter saknade ventilerat städutrymme med utslagsvask. I två verksamheter förvarades städutrustningen i ett skåp. Av de verksamheter som saknar ventilerat städutrymme hålls skurvattnet ut i toaletten och i den andra i en utslagsvask inne på personaltoaletten. Den tredje verksamheten förvarar städutrustningen inne på personaltoaletten, där toaletten används som utslagsvask. Samtliga verksamhetsutövare hade god kunskap och goda rutiner för rengöring och städning av lokalen. Städning av lokalerna sker mestadels varje dag alternativt de dagar verksamhet bedrivs.

Avfall

Vid piercing- och tatueringverksamheter uppkommer skärande/stickande avfall i form av engångsnålar som måste tas omhand på sådant sätt att det inte finns risk att någon skadas. De flesta verksamheter har avtal med en firma som kommer och hämtar avfallet, övriga lämnar in det till ett apotek.

Enligt avfallsförordningen klassas denna typ av avfall som hushållsavfall. Avfallet ska dock hanteras på ett miljö- och hälsoskyddsmässigt godtagbart

sätt. Det stickande och skärande avfallet ska förpackas i hårt emballage och sedan kan det kastas i vanliga hushållssoporna.

Samtliga verksamheter hade kunskap om hur avfallet ska hanteras.

Slutsats

Resultatet av projektet visar att samtliga verksamheter fick någon slags anmärkning. Dock varierade bristerna mycket hos verksamheterna. Vissa fick endast mindre anmärkningar som inte bedömdes kräva någon form av uppföljning, medan andra hade mer allvarliga brister på flera punkter. Det fanns således en ganska stor skillnad i kunskap bland verksamhetsutövarna om de hälsorisker som kan uppkomma och arbetet för att minska den risken. De flesta bedöms dock ha relativt goda kunskaper om hygien och smittrening.

Samtliga har någon typ av smittrening även om inte alla tre smittreningsssteg utförs av samtliga verksamhetsutövarna. I de verksamheter som endast använder sig av sterila engångsprodukter krävs ingen autoklav utan endast att övriga instrument görs höggradigt rena. Samtliga saknade kunskapen om att validering bör utföras av autoklaven, men hade kunskap om funktionskontroll. Det är viktigt att kontrollera att autoklaven fungerar optimalt eftersom de instrument som penetrerar huden måste vara sterila för att minska infektionsrisken.

I Miljöbalken framgår att verksamhetsutövarna skall bedriva egenkontroll. Med tanke på vilka hälsorisker som är förknippade med dessa typer av verksamheter är det särskilt viktigt att man som verksamhetsutövarna bedriver egenkontroll och kan visa att man har rutiner och kontroll över sin verksamhet. Många verksamheter har bra inarbetade rutiner för hur deras verksamhet bedrivs, t.ex. hygienrutiner vid behandling och smittrening, men de är inte alltid nedskrivna eller samlade till ett dokument. Det är även viktigt att ha rutiner för hantering av kunders klagomål, städning, avfallshantering, kontroll av utrustning och ansvarsfördelning etc.

De erfarenheter Miljökontorets handläggare fått från besöken vid piercing- och tatueringerverksamheterna kan sammanfattas i att de över lag har goda rutiner över sin verksamhet och att de fortsatt efter de påpekanden de fick vid senaste inspektionerna 2009. Återkommande tillsyn är bra för kontinuerliga förbättringar hos verksamheterna. Återkommande tillsyn är även bra för inspektörernas ökade kunskap av piercing- och tatueringerverksamheter.

Resultatet av projektet visar dock att samtliga har fått någon slags anmärkning. Ett par av verksamheterna hade endast mindre brister som inte krävde någon form av uppföljning.